

что обеспечение среднесуточных приростов ремонтных телок на уровне 751 г и выше способствует достижению живой массы 404 кг ($r=+0,536$) в возрасте плодотворного осеменения 15,9 месяца (раньше на 13-88 суток). Определена взаимосвязь живой массы коров-первотелок после отела с интенсивностью роста: $r=+0,430$. При этом последующая молочная продуктивность за 305 дней лактации таких маток повышается на 227-1290 кг молока или на 5,38-41 %.

Ключевые слова: крупный рогатый скот, телки, интенсивность роста, корреляция, живая масса, возраст плодотворного осеменения, отел.

REPRODUCTIVE & PRODUCTION TRAITS SUBJECT TO GROWTH RATE OF THE BLACK-AND-WHITE HEIFERS FROM THE BIRTH TILL THE 3-MONTHS OLD AGE

A. Mamenko, Kharkov state veterinary academy

S. Antonenko, L. Goncharenko, the institute of animal science, UAAS

O. Pogorelov, Kharkov state agrarian university

This article highlights the net research results on growth rate of the heifers from the birth till the 3-months old age & its impact on live weight gain (LWG) & production. The test data were obtained by the first successful insemination. The 751 g average-daily gain (ADG) of the replacement heifers proved to procure 404 kg live weight at the 15,9-months old age. The term shortage constitutes 13-88 days. The confidence coefficient amounts $r=+0,536$. The correlation coefficient was defined by comparison of live weight of the first-calf cows after calving with growth rate. The correlation coefficient amounts $r=+0,430$. Milk productivity ranges from 227 to 1290 kg during 305 days of the lactation period. Percentage increase forms 5,38-41%.

Key words: cattle, heifers, growth rate, correlation, live weight, reproductive age

УДК 636.2.082.453,5:619:618.14

ЕФЕКТИВНІСТЬ ШТУЧНОГО ОСІМЕНІННЯ КОРІВ ПІСЛЯ ЗАХВОРЮВАННЯ ЇХ ЕНДОМЕТРИТОМ

А.О.Масс

Харківська державна зооветеринарна академія

У статті розглянуті питання ефективності штучного осіменіння корів і їх запліднення після захворювання ендометритами. Встановлено, що у корів з відсутністю проблем при родах і у післяродовому періоді повноцінна статевая охота у середньому наставала на початку третього місяця після отелення, у той час коли у корів, які перехворіли ендометритом, ці ознаки виникали тільки на п'ятому місяці. У тварин з патологією родів і післяродового періоду рівень неплідності зростає у 2 рази.

Ключові слова: **корова, захворювання, ендометрит, профілактика, відтворювальна функція, лікування, осіменіння, запліднення.**

Широке розповсюдження серед корів післяродових ендометритів призводить до патологічних змін у статевих органах, затримує їх інтенсивне використання і наносить значні збитки тваринництву.

Гінекологічні захворювання тварин, що зумовлюють анафродизію, неповноцінність статевих циклів, зниження заплідненості, виникають здебільшого

у корів із патологічним перебігом післяродового періоду. Такі корови не приходять до статевої охоти, або багаторазово осіменяються, але залишаються неплідними. Перший прояв стадії збудження і кількість днів від отелення до запліднення у таких тварин триває в 1,5-2 рази довше ніж у здорових корів [4]. На протязі 60 днів після отелення серед корів із нормальним перебігом післяродового періоду стадія збудження відмічається на 50 % більше ніж серед корів, які перехворіли ендометритом [3]. Тривалість захворювання корів ендометритом становить від 2 до 3 тижнів і тому в перші два місяці після отелення запліднюється тільки п'ята частина корів. Перехід гострої форми гнійно катарального ендометриту у хронічну форму призводить до функціонального розладу яєчників (персистентне жовте тіло, гіпофункція яєчників та ін.), захворювань корів на мастити. Якщо тварин не лікувати ефективно, то від 30 % до 64 % вдається запліднити на протязі півроку, а інших, у зв'язку зі втраченою господарською цінністю, вибраковують. Також значний економічний збиток галузі наносить симптоматичне безпліддя корів за рахунок недоотримання приплоду і тваринницької продукції [1].

Метою нашої роботи було вивчення закономірностей запліднювальної здатності корів, у яких не було родових і післяродових ускладнень і які хворіли після отелення ендометритом.

Для розв'язання цього питання були поставлені наступні завдання:

1. Визначити час прояву стадії збудження статевого циклу після отелення у групі корів, які хворіли, і у групі корів, які не хворіли ендометритом.
2. Встановити ефективність штучного осіменіння корів, які перехворіли ендометритом.
3. З'ясувати здатність до запліднювання корів і визначити рівень неплідності по вказаних групах.

Матеріали і методи досліджень. Як матеріал для досліджень обрали 32 корів симентальської та чорно-рябої породи віком від 3 до 12 років, які розтелилися з січня по липень 2007 року, і знаходилися у задовільних умовах утримання і годівлі, мали продуктивність 3000 – 4500 кілограмів молока за лактацію.

Тварини належать Науково-навчальному центру тваринництва і рослинництва ХДЗВА. Для проведення досліджень було сформовано за принципом аналогів 2 групи тварин, при цьому до першої групи входили тварини, в яких не спостерігались патології родів і післяродового періоду, а до другої групи входили тварини, в яких були тяжкі отелення, затримка посліду, та які хворіли ендометритом. Корів, в яких наставала статевая охота, осіменяли заморожено-відталою спермою цервікально з ректальною фіксацією шийки матки, одно, або дворазово. Для визначення стану обміну речовин у тварин із нормальним перебігом отелень і післяродовим періодом і у тварин, які хворіли ендометритом, через два тижні після отелення були відібрані проби крові, які були направлені до ветеринарної лабораторії для проведення досліджень основних біохімічних показників.

Результати досліджень. Результати проведених досліджень біохімічних показників крові двох груп корів наведені у табл. 1.

Аналіз отриманих результатів показав, що рівень молочної і піровиноградної кислот у тварин з нормальним перебігом отелень нижчий, ніж у тварин із патологією родів і післяродового періоду.

1. Біохімічні показники крові корів (M±m)

Група	Кількість тварин	Молочна кислота, мг%	Піровиноградна кислота, мг%	Загальний білок, г/л	Каротин мг%	Кальцій, мг%	Фосфор, ммоль/л	Глюкоза, ммоль/л
Перша	16	40,33 ±2,04	2,08 ±0,11	84,68 ±0,82	483 ±1,17	10,17 ±0,92	2,24 ±0,18	3,74 ±0,11
Друга	18	79,57 ±4,78	3,34 ±0,12	87,96 ±3,49	427,36 ±1,61	7,28 ±0,97	1,85 ±1,16	1,94 ±0,03

Збільшення рівня молочної кислоти у тварин можна пояснити компенсаторним посиленням гліколітичних процесів, які забезпечують скорочувальну функцію матки в умовах кисневої недостатності. При затримці посліду і запаленнях у матці зростає потреба матки у глюкозі, і ця потреба вже не компенсується глюकोгеногенезом у печінці що призводить до зменшення глюкози у крові. Відносно рівня білка спостерігаємо іншу картину: його рівень нижчий у тварин, з нормальним перебігом отелень, ніж у корів зі затриманням посліду, або ендометритом. Нижчий рівень кальцію фосфору і каротину може вказувати на можливу затримку посліду і причину виникнення запалювальних процесів у матці, що у подальшому призводять до гострих та хронічних ендометритів.

Післяродовий період у корів становить, в основному, три тижні, при цьому виділення лохій вважається оптимальним до 17 дня. У першій групі тварин виділення лохій у середньому на 1 корову закінчувалось на 5 днів раніше, ніж у другій групі, а інволюція матки закінчувалась раніше на 6 днів. Корів другої групи, хворих на ендометрит, лікували у господарстві одноразовим введенням антибіотика Біцилін-5 у дозі 3 млн. од на одну тварину одноразово, та одноразовим на добу введенням окситоцину в дозі 50 од. на протязі 7 діб. Таке лікування, на наш погляд, малоефективне (табл. 2).

Безплідність у тварин спостерігали як у першій, так і в другій групі, і воно становило відповідно 43,3 і 113,3 дня у середньому на 1 корову. Після настання у корів статевої охоти, їх гінекологічно досліджували і після цього штучно осіменяли.

2. Ефективність штучного осіменіння корів

Група тварин	Кількість тварин, голів	Тривалість		Захворіли на ендометрит, корів	Сервіс-період, днів	Запліднення після осіменіння			Не було охоти, ви-бракувано, голів	Затраче-но спермо-доз	
		виділення лохій, днів	інволюція матки, днів			1	2	3		всього	у середньому на 1 корову
Перша	16	13,8±0,5	23,3±1,4	-	73,3	11	3	1	1	28	1,75
Друга	18	18,2±0,8	29,8±1,5	18	143,3	-	5	9	4	44	2,44

У результаті осіменіння запліднились після першого разу 11 корів із першої групи і ні однієї корови - з другої групи. Деякі тварини приходили в охоту другий раз, і при цьому співвідношення було 3:5. Частина корів запліднювалась

лише з третього разу: у першій групі була 1 тварина, а у другій - 9. За час проведення досліджень вибракували з гурту 5 корів, які не приходили до статевих охот взагалі через порушення функції яєчників. Із 5 вибраканих корів, одна була з першої групи, а 4 знаходились у другій дослідній групі.

У результаті проведення штучного осіменіння корів першої групи було використано 28 спермодоз, що в середньому становить 1,75 спермодози на 1 тварину, у той час, коли для осіменіння корів другої групи було використано 44 спермодози, що у середньому становить 2,44 спермодози на 1 тварину. Перегули корів другої дослідної групи могли бути через приховані ендометрити, або ранні аборти.

Висновки:

1. Проведення біохімічного дослідження крові корів у післяродовому періоді дає можливість звернути увагу спеціалістів на незбалансованість раціону тварин, що призводить до порушень статевих функцій і тривалої безплідності корів.

2. Стадія збудження статевих циклів з повноцінною статевою охотою у корів з відсутністю проблем при родах і у післяродовому періоді у середньому наставала на початку третього місяця після отелення, у той час коли у корів, які перехворіли ендометритом, ці ознаки виникали тільки на п'ятому місяці.

3. Як у першій, так і у другій групі корови запліднювались пізніше 60-го дня після отелення.

4. Рівень неплідності у другій групі тварин із патологією отелень і після отельного періоду був майже у 2 рази вищий ніж у корів першої групи.

5. Ефективність штучного осіменіння корів другої групи була набагато нижчою за рахунок перегулів тварин та перевитрачання спермодоз.

Бібліографічний список

1. Акушерська і гінекологічна диспансеризація у системі профілактики неплідності та маститів у корів /Г.В. Зверева, С.П. Хомин, В.І. Тариновець, М.Г. Андросюк // Наук. Вісн. Нац. Аграр. Ун-ту: Проблеми фізіології і патології відтворення тварин. – К., 2000. – Вип.22. – С.21-23.

2. Иноземцев В.П., Самсонов О.В., Талер Б.Г. Ветеринарный контроль за воспроизводством стада крупного рогатого скота // Ветеринария. – 2000.- № 12.- С.5-8.

3. Нежданов А.Г., Мисайлов В.Д. Послеродовая инволюция и субинволюция матки у коров // Ветеринария.-1996. - № 12. - С.37-42

4. Харута Г.Г., Ордін Ю.М., Івасенко Б.І. Патогенез затримання посліду, субінволюції, ендометриту у корів та їх профілактика //Вет. медицина України.- 1997.- № 10.- С.20-21.

ЭФЕКТИВНОСТЬ ИСКУССТВЕННОГО ОСЕМЕНЕНИЯ КОРОВ ПОСЛЕ ЗАБОЛЕВАНИЯ ИХ ЭНДОМЕТРИТОМ

А.О.Масс, Харьковская ГЗВА

В статье рассмотрены вопросы эффективности искусственного осеменения коров и их оплодотворения после переболевания эндометритами.

Установлено, что у коров с отсутствием проблем при родах и в послеродовом периоде полноценная половая охота в среднем наступала в начале третьего месяца после отела, в то время, как у коров, переболевших эндометритом, эти признаки возникали только на пятом месяце. У животных с

патологией родов и послеродового периода уровень бесплодия возрастает в 2 раза.

Ключевые слова: *ендометрит, корова, профилактика, заболевание, воспроизводительные функции, лечение, осеменение, оплодотворение.*

ARTIFICIAL INSEMINATION PROCEDURE EFFICIENCY OF THE POST-SEPTIC-ENDOMETRITIS-DISEASED COWS

A. Mass, Kharkov state veterinary academy

This article highlights the experimental research results on artificial insemination procedure efficiency & non-return rate of the post-septic-endometritis-diseased cows. The cows proved to come in heat on the early third month after calving. The cows were registered by non-complicated labor. The post-septic-endometritis-diseased cows proved to come in heat on the 5-th month after healing. The sperm overdose rate constitutes 39% by the artificial insemination procedure.

Key words: *cow, endometritis, prophylaxis, reproductive capacity, treatment, insemination, fertilization*

УДК 619:618.19-006:636.71.8

ДІАГНОСТИКА ТА ЛІКУВАННЯ НОВОУТВОРЕНЬ МОЛОЧНОЇ ЗАЛОЗИ У СОБАК І КІШОК

А.О.Масс

Харківська державна зооветеринарна академія.

У статті представлені результати діагностики, особливості перебігу і коло можливих причин виникнення пухлин молочної залози собак і кішок та ефективність їх лікування у цих тварин. Серед патологій молочної залози як у кішок, так і у собак пухлини становлять до 40.0 % від інших захворювань (мастити, мастопатії).

Більш оптимальним лікуванням захворювання є поєднання екстирпації пухлин молочної залози з наступним призначенням імуностимуляторів.

Ключові слова : **пухлина, молочна залоза, собака, дослідження, кішка, видалення.**

Патологія молочної залози у собак і кішок зустрічається дуже часто і займає значне місце серед акушерсько-гінекологічної патології.

Серед захворювань молочних залоз найбільш поширеними є такі патології, як мастит, гіпогалактія, псевдолактація, мастопатія та новоутворення. У м'ясоїдних ці патології мають зовсім інший перебіг аніж у корів; в останніх на вивчення питань захворювань молочної залози завжди була звернена увага багатьох дослідників. Практично ні одна із цих проблем у собак і кішок ще не має свого кінцевого вирішення.

Визначення причини злоякісного росту клітин є однією з найважливіших у сучасній біології, і тому на сьогодні у багатьох країнах світу проводяться дослідження, спрямовані на в'ясування етіології, патогенезу, розробку методів профілактики, ранньої діагностики і лікування пухлинних захворювань тварин. Основними причинами їх виникнення (43 %) відзначаються патології вагітності і пологів, порушення періодичності і повноцінності статевих циклів, різні захворювання матки та молочних залоз.